

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Яцкевич М.Г., Гончарова О.О., Полянська В.П., Звягольська І.М.

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Висвітлено питання організації самостійної роботи студентів у вищому медичному навчальному закладі, доведено важливість її вдосконалення для підготовки фахівців із високим рівнем лікарської підготовки.

The article deals with the issues of organization of students' independent work when studying in higher medical educational institutions, the importance of its improvement for the training of specialists with a high level of medical training.

Ключові слова: самостійна робота, лікар, навчальний процес, організація.

У сучасному світі особливого значення набуває виховання активного, відповідального громадянина, особистості, здатної до постійного самовиховання й саморозвитку, спроможної реалізувати свій потенціал на користь суспільству. Сучасні досягнення науки і широке впровадження наукових технологій у виробничі процеси всіх галузей, зокрема сферу медичного обслуговування населення, не тільки кардинально змінили умови трудового процесу, а й високо підняли планку вимог до випускників вищих навчальних закладів. Сучасна система вищої медичної освіти покликана готувати молодих фахівців із високим рівнем теоретичної підготовки зі своєї лікарської спеціальності, здатних швидко й ефективно реагувати на сучасні досягнення медичної науки, таких, що мають широкий спектр клінічного мислення та навички оцінки ситуації, готові впроваджувати нові технології в практичну охорону здоров'я [4].

В останнє десятиліття у вищих навчальних закладах широко використовуються різноманітні інноваційні технології. У цьому сенсі самонавчання як елемент самостійної роботи студентів стало важливою формою й основою освітнього процесу. Необхідно перетворити студента із пасивного споживача знань на активного їх творця, який уміє сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її розв'язання [2].

У сучасній вітчизняній дидактиці самостійна робота студентів розглядається, з одного боку, як вид навчальної праці, яка відбувається без прямого втручання викладача, але під його керівництвом, а з іншого – як засіб залучення студентів до самостійного оволодіння методами пізнавальної діяльності й розвитку інтелектуальних потенційних можливостей кожної особистості. Проте цього можна досягти лише тоді, коли пізнавальна діяльність організується й реалізується в навчально-виховному процесі як цілісна система – така, що пронизує всі етапи навчання студентів у вищому закладі освіти. Самостійна робота студентів – це обов'язкова складова їхньої навчальної діяльності. Тлумачення сутності самостійної роботи, її мети залежить від загальної концепції навчального процесу. Самостійну роботу можна вважати засобом закріплення і тренування, вироблення вмінь і навичок, якщо вбачати сутність навчання в передачі системи знань та способів діяльності. Самостійна робота студентів сприяє формуванню ініціативності, дисциплінованості, точності, почуття відповідальності, необхідних майбутньому фахівцю в навчанні та професійній діяльності. Вона стає завершальним етапом розв'язання навчально-пізнавальних завдань, які розглядалися на лекціях, практичних і лабораторних заняттях, адже знання можна вважати надбанням студента тільки за тієї умови, якщо він доклав для їх здобуття свої розумові та практичні зусилля [3]. Організація самостійної роботи вимагає від викладача ознайомлювати студентів із системою форм і методів навчання у ВНЗ, науковою організацією праці, методикою самостійної роботи, критеріями оцінки якості виконаної самостійної роботи; з метою, засобами, трудомісткістю, термінами виконання, формами контролю самостійної роботи студентів; формувати вмінь пошуку оптимальних варіантів відповідей, рішень; навички наукового дослідження; розвивати навички роботи з підручником, класичними першоджерелами і сучасною науковою літературою; систематично контролювати виконання студентами самостійної роботи; проводити аналіз і надавати оцінку роботи [1].

Для повноти оцінки самостійної роботи студентів нерідко проводиться анкетування. Із метою виявлення задоволеності студентів навчальним процесом – змістом, опануванням навичок та вмінь, методами передачі інформації під час лекцій і практичних занять, організацією та забезпеченням інформаційними матеріалами для самостійної роботи – було проведено опитування 36 студентів медичного і стоматологічного факультетів на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології ВДНЗ «УМСА». Анкетування мало особистісний, оцінний та анонімний характер для вичерпних і відвертих відповідей на поставлені запитання. Питання стосувалися самостійної підготовки студентів до практичних занять, залучення в цей процес друкованого матеріалу, електронних носіїв навчального матеріалу, задоволеності забезпеченням інформаційною базою та організацією навчального процесу і самостійної роботи. Також були поставлені запитання щодо бази тестових завдань «Крок-1» для визначення ефективності засвоєння матеріалу для подальшого складання СПА, а в майбутньому – успішного складання іспиту «Крок-1».

Проаналізувавши відповіді студентів на поставлені нами запитання, беручи до уваги кожен пропозицію чи побажання, ми зробили такі висновки: 83 % студентів задоволені створеними викладачами умовами для формування в майбутніх фахівців навичок самостійної роботи; 12% опитуваних студентів зазначили, що іноді стикаються з проблемами реалізації самостійної роботи під час навчання (це стосується самостійного виконання практичних завдань). Більшість студентів (84 %) зазначила, що найбільш пріоритетним методом роботи є самостійна постановка задач і знаходження шляхів їх розв'язання, формулювання самостійних висновків. На думку 67 % опитуваних студентів, рівень знань і вмінь, опанованих у ВНЗ, достатній для майбутньої професійної діяльності.

Отже, самостійна робота є важливим фактором ефективності діяльності студента, визначає його активність у навчальному процесі, здатність до самовдосконалення, разом із педагогічною допомогою сприяє розвитку особистісно-професійних компетенцій майбутніх медичних фахівців. В організації самостійної роботи студентів вагому роль мають кафедри і викладачі, які мають ознайомлювати студентів із методикою самостійної роботи, критеріями оцінювання і формами контролю виконаної студентом роботи, стимулювати їх до самостійного пошуку нової інформації в різних джерелах, формувати навички наукових досліджень, а також здійснювати систематичний контроль і об'єктивне оцінювання самостійної роботи студента.

Завдання кафедр і викладачів – повноцінне, своєчасне забезпечення студентів необхідними інформаційними ресурсами, формування в студентів мотивації до виховання в них якостей конкурентоспроможного спеціаліста, об'єктивна оцінка якості проведеної студентом роботи. Проведене нами анкетування як механізм моніторингу задоволеності студентами організацією навчального процесу дало позитивні результати і засвідчило, що самостійна робота на сучасному етапі стала тим «пусковим механізмом» у навчанні, який дасть змогу студенту в майбутньому бути висококваліфікованим лікарем.

Список використаних джерел

1. Положення про організацію освітнього процесу у ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» на 2015–2016 навчальний рік. – Полтава, 2015. – С. 7–12.
2. Бондар Л.А. Урізноманітнення форм та видів самостійної роботи студентів-філологів в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу / Л.А. Бондар // Педагогічний дискурс. – 2013. – Вип. 14. – С. 87–92.
3. Коновалова С.В. Самостоятельная работа студентов медицинского вуза / С.В. Коновалова, А.Ф. Амиров // Высшее образование в России. – 2010. – № 6. – С. 156–159.
4. Ходжаян А.Б. Особенности организации эффективной самообразовательной деятельности студентов в медицинском вузе / А.Б. Ходжаян, Н.В. Агранович // Фундаментальные исследования. – 2011. – № 11. – С. 145–153.